

# Antiikin Kreikka

---

KUUSANKOSKEN LUKIO/PARKKONEN

# II Välimeren korkeakulttuurit

## Johdanto teemaan antiikin historia: POMPEJI



Lue johdantosivun teksti oppimateriaalin II  
osa Välimeren kulttuurit



Minkä hätkähdyttävän havainnon Giuseppe  
Fiorelli teki?



Mitä hän päätti tehdä?



Mitä tästä seurasi?



**UNESCO**  
WORLD HERITAGE SITES IN ITALY

**#18** Archaeological  
Areas of *Pompeii*

Pompeji näyttely: Suomen merimuseo <https://areena.yle.fi/1-65466042>

# Pompeji 79eaa - > Pompeji 1748

Vesuviuksen purkauksessa tuhkaan  
hautautuneesta Pompejista tuli  
aikakapseli, jonka kaivauksissa paljastuu  
yhä uusia asioita. Kuva: Mike Longhurst

Lähde: <https://yle.fi/a/3-10837950>





Kipsivaloksia ihmishahmoista Pompejista 1700-luvun arkeologisista kaivauksista.

# Antiikin Kreikka

---

## Minolainen kulttuuri

- 2000eaa. – 1500eaa.
- Kreetta, kauppamahti
- Mykeneläinen kulttuuri seurasi minolaista kautta.

## Klassinen kausi

- 480eaa.-323eaa.
- Antiikin Kreikan kukoistus
- Kreikka voitti persialaissodat 480eaa.
- Aleksanteri Suuri kuoli 323eaa.

## Arkaainen kausi

- 750eaa.-480eaa.
- polikset
- siirtokunnat

## Hellenismi

- 323eaa.-30eaa.
- Rooma valloitti antiikin Kreikan 100eaa.

Polis = itsenäinen kaupunkivaltio (yli 1500). Suurin polis oli Ateena (300 000 asukasta).

Siirtokunta eli kolonia. Niitä oli eri puolilla Välimerä.

Kreikkaa yhdisti: kieli, uskonto, historia sekä yhteinen vihollinen Persia (nyk. Turkin alueella).

# Karttatehtävä: Kreikkalaisten kauppa ja asutus /oppimateriaali

---

**Tehtävä: Kreikkalaisten kauppa ja asutus**

**Tutki oheista karttaa ja vastaa kysymyksiin.**

**a) Mitä kartta kertoo antiikin Kreikan taloudesta? (8 p.)**

**b) Miten luonto ja luonnonolosuhteet vaikuttivat Kreikan talouteen? (12 p.)**

# Antiikin Ateena

- Ateena muodostui kaupungista ja sitä tukevasta maaseudusta (=ravinto).
- Aasukkaat pääosin maanviljelijöitä, orjia, metoikkeja eli ”muukalaisia”. Kansalaisoikeudet vain harvoilla.
- Agora oli tori, julkiset rakennukset
- Akropolis-kukkula, uskonnollisen elämän keskus.
- Demokratia lyhytaikainen vaihe (500eaa.-300eaa.)

Antiikin aikainen amfiteatteri Akropolis-kukkulalla. Kuva: Nataliya Nazarova / Shutterstock



# Parthenonin temppeli Akropolis- kukkulalla.

Parthenon on antiikin Kreikan  
hienoin ja tärkein jälkipolville  
säilynyt rakennus.

Parthenonia pidetään länsimaisen  
sivilisaation symbolina.

Kuva: Samot / Shutterstock





# Kauppa ja talous Välimerellä

Kreikan maaperä on karua, vuoristoista, vaikeakulkuista

- maanviljely vaikeaa
- Erikoistuminen: oliiviöljy, viinirypäleet, viini, saviastiat, metallityöt.

Siirtokunnat Välimeren ja Mustanmeren rannikolle.

- Siirtolaisaalto (750eaa.-550eaa.) -> maanviljelijöiden muutto.
- siirtokunnista tuotiin viljaa: Sisilia, Egypti, Mustanmeren alue ja puuta, metalleja.

Ulkomaankaupan myötä vaihtuivat aatteet, keksinnöt ja kulttuurivaikutteet.



# Dokumenttitehtävä: Antiikin Kreikan talous/oppimateriaali

---

## Mitä dokumentit kertovat antiikin Kreikan taloudesta?

Dokumentti 1 Maanviljely voimistaa työntekijöitään, koska se pakottaa heidät työskentelemään omin käsin, ja vahvistaa myös työn valvojia panemalla heidät nousemaan varhain ja kulkemaan pitkiä matkoja. – – Maanviljely opettaa lisäksi auttamaan toinen toistaan. Sen, joka haluaa menestyksellisesti viljellä maataan, on saatava työntekijänsä innokkaiksi ja kuuliaisiksi. – – Se oli aivan oikeassa, joka sanoi maanviljelyn olevan muiden alojen äiti ja kasvattaja; sillä kun maanviljely kukoistaa, menestyvät myös kaikki muut. Lähde: Ksenofon 300-luvulla eaa.

Dokumentti 2 Kuten uskon teidän tietävän, me tuomme maahamme enemmän viljaa kuin mikään muu valtio maailmassa. Mustaltamereltä meille saapuu yhtä paljon viljaa kuin kaikilta muilta markkina-alueilta yhteensä. Tämä on ymmärrettävää. Paitsi että viljaa on runsaasti tällä seudulla, sen hallitsija Leukon on myöntänyt tullivapauden kauppiaille, jotka kuljettavat sitä Ateenaan. Lähde: Demosthenes 300-luvulla eaa.

Dokumentti 3 Perikles ei halunnut työväestön jäävän ilman palkkaa, mutta ei myöskään saavan palkkaa mitään tekemättä. Siksi hän teki kansankokouksessa suurisuuntaisia rakennustöitä ja työsuunnitelmia koskevia ehdotuksia. Niiden oli määrä työllistää useita ammattiryhmiä pitkiksi ajoiksi. – – Raaka-aineiden – kiven, pronssin, norsunluun, eebenpuun ja syressin – muokkaukseen ja käsittelyyn tarvittiin erilaisia työntekijöitä: puuseppiä, muotinvalmistajia, seppiä, kivenhakkaajia, värjäreitä, kullanvalajia, norsunluusorvareita, maalareita... Lähde: Plutharkos ensimmäisellä vuosisadalla jaa.



# Antiikin Kreikka: ympäristö



Fantasiaelokuvat ja videopelit tai sarjakuvat olisivat paljon köyhempiä ilman antiikin myyttien ja tarujen niille antamia vaikutteita.

**Myyttinen luontosuhde:** suojelushenget, jumalat -> uhrilahjat, lepyttely.

**Luonnonfilosofit:** yritys selittää maailmankaikkeutta järjellä.

**Filosofi Aristoteles:** ihmisellä järkisielu. Ylempi saa käyttää hyväkseen alemmaa. Ihminen ylempänä luontoa. Suruton luonnonriisto.

**Eroosio.** Vuoret hakattiin paljaksi puista: puun tarve rakennustöihin ja maanviljelyn pellonraivaus.

- Kreikkalaiset sopeutuivat: oliivipuut, viiniköynnökset, käsityöläisyys.
- Elinkeinot muokkautuivat alkutuotannosta jalostukseen: rypäleistä viiniä, oliiveista öljyä, savesta ruukkuja
- Kalastuselinkeinot ja rahdin kuljetus.

# Läksy:

---

Perustehtävä: lue oppimateriaalin kappale 5 ajatuksella ja tee harjoitus 1,2.

Tavoitetehtävä: lue oppimateriaali kappale 5, t4. Tehtävä harjoituttaa dokumentin tulkinnan taitoja ja lähdekritiikkiä.